

Jaarverslaggeving 2020

Stichting Bardo

Hoofddorp

Inhoud

	Pagina
1. Bestuursverslag	2
2. Balans per 31 december 2020	13
3. Resultatenrekening over 2020	14
4. Kasstroomoverzicht over 2020	15
5. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	16
5.1 Algemeen	16
5.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva	18
5.3 Grondslagen voor resultaatbepaling	19
5.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht	20
5.5 Toelichting op de balans per 31 december 2020	21
5.6 Toelichting op de resultatenrekening over 2020	23
5.7 Overige toelichtingen	27
6. Overige gegevens	28
6.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	28

1. Bestuursverslag

Inleiding

Bardo bindt en beweegt

2020 was een jaar vol beweging bij Bardo. Ondanks alle noodzakelijke maatregelen die op ons pad kwamen als gevolg van de Covid-19 pandemie, hielden we verbinding met elkaar en zochten naar andere manieren om onze missie uit te dragen. Verbinding met patiënten en naasten, thuis en in hospice, tussen teamleden en vrijwilligers onderling, met de samenwerkingspartners en met de ondersteuning van de Stichting Vrienden van hospice Bardo. Verbinding is het fundament van Bardo waardoor wij het gehele jaar 24 uur per dag open konden zijn voor iedereen die palliatieve zorg of ondersteuning behoefde.

“Bardo bindt en beweegt” was het centrale thema voor 2020 waarbinnen we al onze activiteiten hebben vormgegeven. Met een team van professionals doet het Bardo team haar werk met warmte en enthousiasme en op een hoog kwalitatief niveau. Waarbij we continu werken aan een optimale samenwerking tussen verpleegkundigen, onze artsen, paramedici, geestelijk verzorger, alle vrijwilligers en de medewerkers in de ondersteunende functies.

Bardo is volop in beweging: we zijn een ambitieuze organisatie, volgen de ontwikkelingen in het palliatieve domein op de voet en kijken proactief hoe wij daarin onze rol en aanbod verder kunnen ontwikkelen en verstevigen. Vanuit onze maatschappelijke rol brengen we via het Leerhuis voorlichting en educatie naar onze ketenpartners en stakeholders die de palliatieve zorg op de kaart zetten. We ontwikkelen onze vakkennis en -kunde intern en delen deze graag extern. We nemen actief deel aan het palliatieve onderwijs, we zoeken het gesprek met de burger op, liefst persoonlijk tijdens bijeenkomsten en dragen onze inzichten uit via de media en onze publicaties.

Onze essentie legden we in 2020 vast in onze aangescherpte missie die het vertrekpunt vormt voor al ons handelen:

‘Leven en sterven zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Bardo ondersteunt door ruimte te geven aan en het stimuleren van ieders eigenheid van leven en sterven vanaf het moment dat genezing niet meer mogelijk is. Bardo brengt rust en vertrouwen in wat komen gaat.’

Bardo biedt zorg, zowel in het hospice als in de ondersteuning thuis. Zorg die zich uit door ‘er zijn’ in een uitermate kwetsbare fase van het leven van onze patiënten en hun naasten. Bardo biedt voorlichting en educatie, zowel voor het brede publiek als voor zorgverleners en vrijwilligers. Het afgelopen jaar is aan deze pijlers volop op creatieve wijze inhoud gegeven.

Bardo is een voorziening met een vast team van beroepskrachten, artsen, verpleegkundigen en vrijwilligers die palliatieve zorg bieden aan patiënten die dat nodig hebben. In de thuissituatie, of in het hospice. De palliatieve zorg die Bardo biedt is gericht op *het mogelijk maken van leven* in de laatste fase. Door in gesprek te gaan met de patiënt en naasten richt het multidisciplinaire team op wat voor hen belangrijk is in deze overgangsfase. De betrokkenheid op elkaar maakt het onderlinge contact tot meer dan een uitwisseling tussen patiënt en zorgverlener. Het wordt een ontmoeting waarbij de dood onderdeel is van het leven.

ONZE ORGANISATIE : HIGH CARE ZORG EN ONDERSTEUNING

Ons hospice

In 2020 heeft Bardo meer patiënten opgenomen dan in 2019 (2020: 114, 2019: 92), maar met een aanzienlijk kortere verblijfsduur in dagen (2020:20, 2019:35). Hierin zagen we de effecten van

Covid-19. Het beeld is dat patiënten langer in de thuissituatie verbleven en ook de verwijzingen vanuit ziekenhuizen bleven achter. De gemiddelde verblijfsduur zagen we sterk afnemen nl. van 35 dagen in 2019 naar 20 dagen in 2020. Aangezien patiënten relatief laat werden opgenomen overleden zij ook sneller. Het pakket crisismaatregelen in het kader van Covid-19 was uitgebreid: om het aantal 'bewegingen' in huis te beperken werd de inzet van vrijwilligers verminderd. Een intensief testbeleid ten behoeve van patiënten, medewerkers en vrijwilligers is ingezet. Ook werd de mogelijkheid tot intern testen en een snelle analyse route met het Streeklab Haarlem geïntroduceerd. Er kwamen looproutes in Bardo en de benutting van algemene ruimtes werd beperkt. Er werd opgeschaald in het gebruik van beschermingsmiddelen. Vanaf het begin van de Corona periode bleef het mogelijk om naasten en bezoekers te ontvangen, op basis van specifieke afspraken en op maat. Drie keer per week is er, ook nu nog, intern Corona overleg met de sleutelfiguren waar beleid en acties besproken en geëvalueerd worden. Via een speciaal Corona bulletin worden vrijwilligers en medewerkers op de hoogte gehouden van alle ontwikkelingen. Ondanks al deze maatregelen werd Bardo in het 4e kwartaal toch getroffen door een Corona uitbraak, waardoor er tijdelijk een opnamestop was. Al deze effecten resulteren in een gemiddelde bezetting van 59% over het gehele jaar. Dit heeft impact op het financiële resultaat van de stichting. Een op ons verzoek uitgevoerde audit door experts van de GGD Kennemerland resulteerde in het oordeel dat Bardo een gedegen uitbraakmanagementbeleid voert. In het kader van de constructieve samenwerking met de Stichting Amstelring heeft Bardo gebruik kunnen maken van onderdelen van het crisisbeleid dat binnen Amstelring ontwikkeld werd. Veelvuldig vond er ook afstemming plaats met alle andere zorgaanbieders in de regio om kennis en informatie uit te wisselen.

Aanvullende zorgmogelijkheden in Bardo

Binnen Bardo kunnen patiënten naast de reguliere zorg gebruik maken van allerlei aanvullende zorgdiensten die bijdragen aan uw welbevinden en ontspanning. Deze vorm van zorg is onderdeel van onze visie om uw zoveel mogelijk te ondersteunen in deze levensfase. De teamleden van Bardo hebben aandacht voor de 'hele' mens. Bij elke patiënt kijken we naar welke specifieke behoeften deze persoon heeft. De aanvullende zorg kan variëren van muziek aan het bed, het krijgen van een massage, een klankbeleving tot zingevingsgesprekken of het meedoen aan een activiteit.

De ontmoetingen en activiteiten die we gewoonlijk in het Trempunt van Bardo organiseren voor bezoekers, patiënten en geïnteresseerden stonden vanwege de Covid-19 maatregelen dit jaar op een laag pitje. Individuele rondleidingen werden gegeven, maar de muzikale bijeenkomsten, hand-en voetmassages en de wekelijkse creatieve middagen konden geen doorgang vinden. Zodra het weer mag en kan zullen we daar weer een start mee maken..

Onze Ondersteuning Thuis

De casemanagers van Bardo bieden thuis zorg en ondersteuning in de regio Haarlemmermeer. De meeste mensen willen hun laatste levensfase graag in hun vertrouwde omgeving doorbrengen. Ook zijn er patiënten die door de begeleiding van de casemanagers kiezen voor opname in het hospice. Naast de zorg die patiënten ontvangen van huisarts en thuiszorg, kunnen de casemanagers hen helpen om hun eigen weg te vinden. De casemanager ondersteunt en begeleidt patiënten en naasten thuis. Door hun specifieke verpleegkundige deskundigheid en ervaring als casemanager herkennen zij vroegtijdig lichamelijke en geestelijke vragen en klachten. Zij bieden voorlichting en geven advies bij vragen over ziekte, behandelingen en de gevolgen daarvan. Casemanagers vormen als het ware de schakel tussen het medische en verpleegkundige aspect. Zij zijn deskundig als het gaat om medische symptoombestrijding, maar weten ook goed wat mogelijk is op verpleegkundig gebied. De casemanagers bieden palliatieve oftewel 'warme zorg' en begeleiden de patiënt psychosociaal bij wat er lichamelijk gaat komen. Daarbij is het behoud van de eigen regie van de patiënt heel belangrijk. Ook is het mogelijk om vrijwilligers in te zetten om in de thuissituatie te ondersteunen. Door er 'te zijn' of de patiënt te begeleiden in activiteiten in het dagelijks leven of mantelzorgers te ontlasten. Hun inzet wordt door de coördinatoren vrijwilligers van Bardo begeleid.

In 2020 heeft Ondersteuning Thuis 77 nieuwe patiënten in zorg gekregen. Het grootste deel van hen wordt verwezen via het Spaarne Gasthuis en de huisartsen.

Nazorg

Patiënten die in Bardo overlijden ontvangen een warm, respectvol uitgeleide ritueel met familie en betrokkenen en het Bardo team. Na zes tot acht weken ontvangen de nabestaanden een uitnodiging om gebruik te maken van een nazorggesprek. Met onze herdenkingsbijeenkomsten staan we op ingetogen wijze stil bij de overledenen met muziek, een beschouwing en gedicht of verhaal. Aan het einde van elk jaar organiseert Bardo de Cirkel van Licht, een jaarlijks samenzijn rond de kerstperiode voor de nabestaanden van de overledenen in het afgelopen jaar. Zodat we hen die overleden zijn gedenken, hen die weten dat het einde komt verwarmen met het licht en hen die zorgen een hart onder de riem steken. In 2020 deden we dat op digitale wijze en konden de nabestaanden via een video de Cirkel van Licht meebeleven onder het thema Samen Brengen.

Kwaliteit en waardering

PREZO keurmerk

Het jaar 2020 was het jaar waarin we de kans kregen onze zorg en inzet in volle omvang te tonen tijdens de audit van Perspekt, met als doel behoud van het PREZO keurmerk Hospice zorg. Er is een nieuw kwaliteitshandboek, 'Bij Bardo', ingericht waarin alle processen en documenten zijn herijkt, vernieuwd en aangevuld vanuit drie perspectieven: het patiëntenperspectief, het medewerkersperspectief en het organisatieperspectief. De PREZO audit vond plaats op 1 september. Het officiële besluit van de verlenging van het PREZO keurmerk volgde half december. Dit keurmerk toont aan dat Bardo verantwoorde en kwalitatief hoogstaande zorg biedt aan haar patiënten en is een voorwaarde om lid te kunnen zijn van de Associatie Hospiciezorg Nederland (AHZN).

Vinger aan de pols

Intern houden we onze kwaliteit scherp in de gaten. Kwaliteit is immers nooit af. We startten in november met ons interne tweemaandelijks bulletin 'Vinger aan de pols', een nieuwsbrief waarin we elkaar informeren over verbeterpunten en de acties die we daarop ondernemen. Via interne leercirkels en periodieke audits op bijvoorbeeld de thema's 'zorgdossiers' en 'medicatie' toetsen we continu onze kwaliteit en passen daarop onze processen aan. Ook voerde een hygiënist van de GGD Amsterdam op ons verzoek een hygiëne audit uit, met positief resultaat.

Meldingen van incidenten

We houden nauwkeurig de meldingen van incidenten van cliënten (MIC) bij die ons inzicht geven in hoe we deze kunnen voorkomen. Immers: het risico van vandaag is het incident van morgen. De nadere analyse van de oorzaken en het benoemen en borgen van de verbeterpunten vindt plaats in de daarvoor ingestelde MIC commissie waarin een verpleegkundige, een arts, de leidinggevende zorg en de adviseur beleid en kwaliteit zitting hebben.

PDCA

In het kader van de Plan - Do - Check- Act cyclus worden op basis van het jaarplan van Bardo door alle disciplines kwartaal rapportages gemaakt. Deze rapportages worden in het team besproken, beoordeeld en zo nodig worden verbeteracties ingezet.

Waardering van patiënten en naasten

Patiënten en nabestaanden kunnen hun waardering over de dienstverlening van Bardo uitspreken via Zorgkaart Nederland. Daar kunnen zij aangeven hoe zij de zorg en ondersteuning hebben ervaren. De waardering voor de zorg kwam in 2020 gemiddeld uit op een 9,7 evenals in 2019.

Daarnaast benaderen we naasten actief met een enquête via Qualiview Hospicezorg die zij geanonimiseerd kunnen invullen op drie domeinen: de zorg tijdens het verblijf, het overlijden en de communicatie. Dat leidde tot een gemiddelde score van 9,1. In 2019 waardeerde men ons ook met een 9,1.

BARDO IN DE SAMENLEVING: VOORLICHTING EN EDUCATIE

Bardo beschikt over een schat aan kennis, kunde en ervaring in de palliatieve zorg. Het Bardo Leerhuis wil dit door voorlichting en educatie intern en extern ontwikkelen en delen. Door kennisdeling en ontmoeting vergroot Bardo de kwaliteit en toegankelijkheid van palliatieve zorg; lokaal, regionaal en daar waar mogelijk ook landelijk. Het Bardo Leerhuis wil bekend staan (regionaal en landelijk) om haar expertise in de palliatieve zorg.

Daarbij richt zij zich op het stimuleren van het ontwikkelen van het Bardo team, het verankeren van onderzoek binnen deze lerende organisatie, het delen van vakkennis en kunde met professionals in de regio, het inspireren en voorlichten van publiek en het bijdragen aan de ontwikkeling van palliatieve zorg

MDO, Intervisie en casuïstiekbesprekingen

In 2020 hebben we tweemaal per week Multi Disciplinair Overleg (MDO) gevoerd in het Bardo Team. Daaruit volgden verdiepende intervisies rondom diverse thema's en besprekingen van complexe casussen. Door de bundeling van onderlinge inzichten borgen we hiermee opgedane kennis en ervaring. In het team van verpleegkundigen kwamen de volgende onderwerpen aan de orde: de palliatieve paradox, patient dignity question (PDQ) en scholing rondom zelfzorg en medicatie.

Scholingen en samenwerking met onderwijspartners

Bardo werkt actief samen met de VUmc School of Medical Sciences door het geven van een college in de minor Comprehensive Care and Anatomy. De afgelopen jaren kwamen studenten naar Bardo, maar dat was door Covid-19 in 2020 niet mogelijk. Omdat de patiënt in het onderwijs niet mag ontbreken, nam Christiaan Rhodius, arts palliatieve geneeskunde in Bardo, een gesprek met een patiënt op en verzorgde de scholing online voor de geneeskundestudenten van de VU. Onder de titel: 'Aan de hand van de patiënt - een pleidooi voor de patiënt als leermeester & onderwijs over palliatieve zorg' vestigde hij de aandacht op de palliatieve zorg die in het huidige onderwijs nog onderbelicht blijft. "In de medische opleidingen is er maar heel beperkt aandacht voor palliatieve zorg. Niet zelden is de dood als een 'roze olifant' die pontificaal in de kamer staat maar die toch genegeerd en doodgezwegen wordt'. En dat is gek als je beseft dat ieder mens sterfelijk is en dus te maken krijgt met de laatste levensfase. Gelukkig verandert dat langzaam maar zeker."

In de scholingen en samenwerking met onderwijspartners vraagt Bardo om erkenning voor het vakgebied palliatieve zorg op laagdrempelige en toegankelijke wijze. Tijdens scholingen en via de social media bracht Bardo een aantal onderwerpen naar buiten waarmee de palliatieve zorg op de kaart werd gezet. Zoals: de patiënt als kennisbron en 'leermeester', de dood als inspiratiebron voor het leven, waarom doodgaan geen falen is en de onmiskenbare verwevenheid tussen leven en sterven. Daarmee wordt het gesprek over palliatieve zorg actief geëntameerd.

Bardo is gedurende het gehele jaar actief betrokken geweest bij O²PZ (Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg) die opleidingen op palliatief gebied aanjaagt; we namen actief deel aan de symposia die de palliatieve zorg positie geven. Daarnaast gaf Christiaan Rhodius door het jaar heen scholingen voor huisartsen in opleiding. Hij verzorgde in het AMC de scholing rondom communicatie in de palliatieve zorg en in de leergang van RINO de scholing voor psychologen in de leergang 'de dood bespreekbaar maken in de behandelkamer.'

Stages

In 2020 bood Bardo een stageplek aan vier artsen in opleiding tot huisartsgeneeskunde dan wel ouderengeneeskunde gedurende drie maanden. Daarmee draagt zij actief bij aan de deskundigheidsbevordering van palliatieve zorg in de geneeskunde opleidingen. Voor verpleegkundigen waren er twee lange stages: een MBO- verpleegkundige in opleiding voor een periode van 3 maanden en een HBO-5 verpleegkundige in opleiding voor een periode van 5 maanden. Daarnaast hebben er 4 snuffelstages plaatsgevonden waarin stagiaires een dag hebben meegelopen.

Publicaties

In 2020 werden artikelen van Bardo in diverse publicatie organen binnen de palliatieve zorg en in de algemene media opgenomen. Publicaties die bijdragen aan het vergroten van de bewustwording van het denken over de laatste levensfase.

Voorlichting

Op verschillende laagdrempelige manieren draagt Bardo ter inspiratie kennis en kunde uit over palliatieve zorg. Daarbij kiezen we voor een laagdrempelige wijze om het bredere publiek en geïnteresseerden uit te nodigen kennis te maken met palliatieve zorg. Bijvoorbeeld via Bardo Leest, de boekenclub van Bardo, waar lezers aan de hand van een boek thema's rondom leven en dood konden bespreken.

Blogs

'Woorden van Bardo' is het blog dat Christiaan Rhodius schrijft en publiceert. Veel blogs gaan over gesprekken met patiënten. Gesprekken over intense onderwerpen. Het is niet zozeer een uitwisseling van gedachten als wel een ontmoeting van personen. De blogs illustreren hoe een goed gesprek met de patiënt onderlinge verbondenheid geeft. In 2020 werden er 3 blogs gepubliceerd: Arts, Telefoon en De patiënt als leermeester. In de blogs staat beleving centraal waardoor lezers op een aansprekende wijze meegenomen worden in de palliatieve zorg. De blogs zijn gepubliceerd via de Bardo website, nieuwsbrief, sociale media en naar de mensen die aangegeven hebben de blog te willen ontvangen.

Wetenschappelijk onderzoek

Bardo maakt deel uit van het co-creatiepanel van het project "In gesprek met de burger" van ZonMw. Zij werkt daartoe samen met Amsterdam AMC voor de regio Noord-Holland en Flevoland. Het project draagt bij aan publieksbewustwording over het bestaan van en de (on)mogelijkheden van palliatieve zorg en van palliatieve zorg en behandeling in de laatste fase van het leven in de regio.

Met Hart en Tech is een project waarin hospices gezamenlijk onderzoeken of en hoe technologische toepassingen het comfort van mensen in de laatste levensfase kunnen verbeteren. Bardo neemt deel aan het project. Met hospice Kajan als kartrekker is het samenwerkingsproject met Hospice Kuria (Amsterdam), Hospice Dôme (Amersfoort) en Hospice Alkmaar volop in beweging. Bardo vervulde in 2020 een belangrijke rol bij het onderzoeken van de mogelijkheden van Virtual Reality als mogelijkheid in de laatste levensfase..

Communicatie en pr

Met onze communicatie- en pr activiteiten informeerden we over Bardo en palliatieve zorg in de plaatselijke media. Daarmee plaatsen we Bardo als een eigentijdse organisatie middenin de samenleving. Via onze website kunnen bezoekers zich informeren over de laatste actualiteit. We hebben 3 nieuwsbrieven uitgegeven, digitaal en in print, alle gecentreerd rond een thema. In 2020 waren dat: 'Over en Weer', 'Beweging alom' en "Van Kwaliteit naar Kwaliteit voor jou". Via deze brieven blijven lezers op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en wetenswaardigheden binnen Bardo. We zetten intensief onze social media in om het brede publiek te bereiken, Facebook voor alle berichten in de dagelijkse gang van zaken in Bardo, LinkedIn en Twitter voor inhoudelijke vraagstukken die de discussie over palliatieve zorg aanjagen. In 2020 publiceerden we 11

persberichten vooral in de lokale media. Zodra het weer mogelijk is zullen we ook onze ontmoetingen in Bardo met de rondleidingen, activiteiten in het Trefpunt en de regio opnieuw oppakken.

HET BARDO TEAM

Bardo heeft een enorm bevlogen team dat in 2020 bestond uit gemiddeld 21,5 fte beroepskrachten. Dat zijn 31 medewerkers. Het ziekteverzuim in 2020 bedroeg 6,35% (2019: 4,1%). De stijging werd met name veroorzaakt door de situatie rond Covid-19. Het verpleegkundige/medisch team biedt deskundige zorg op basis van de wensen, waarden en behoeften van de patiënten en naasten. De niet-medische medewerkers coördineren de dagelijkse gang van zaken in Bardo van facilitaire zaken, inzet en opleiding vrijwilligers, afstemming met de verpleging, beleid en kwaliteit en de administratie en financiën. We vinden het belangrijk dat de medewerkers op alle niveaus samenwerken ten behoeve van de patiënten en naasten en gezamenlijk de missie van Bardo uitdragen.

Bardo beschikte in 2020 gemiddeld over 148 vrijwilligers. Vrijwilligers worden bij de directe en indirecte zorg rondom patiënten ingezet, als zorg-, gast- of kookvrijwilliger en bieden aanvullende bijdrage als bijvoorbeeld tuin- klus- of bloemenvrijwilliger. Deze inzet is vanaf maart 2020 anders ingevuld als gevolg van de COVID-19 situatie. Na een eerste terugschaling van 15 naar 2 diensten per dag voor vrijwilligers aan het begin van de pandemie, is er gedurende de maanden daarna weer uitgebreid naar 5 tot 8 diensten per dag. Er zijn in februari 2020 twee introductietrainingen gegeven: voor gastvrijwilligers en voor zorgvrijwilligers en dit is ook in september 2020 gedaan. Andere scholingen en trainingen kwamen te vervallen. Door het jaar heen werd door de coördinatoren telefonisch de verbinding gezocht met vrijwilligers die in verband met Covid-19 niet inzetbaar waren. In 2020 meldden zich in totaal 38 nieuwe mensen aan, overigens zonder actieve werving door Bardo. 12 van hen zijn opgeleid en inmiddels aan de slag gegaan en 12 zullen nog de opleiding gaan volgen.

Bardo bindt en beweegt". In 2020 werd daar een bijbehorend beeldconcept voor ontwikkeld. De metafoor voor het team Bardo is het bijenvolk dat verbeeldt hoe honingbijen leven en werken, als collectief maar ook met hun specialisaties. Daarnaast hebben zij vaak specialisaties maar zijn zij even zo vaak multitaskers. Hun rol of activiteit verandert bovendien wanneer de omstandigheden daarom vragen. Een bijenvolk dat functioneert als een geïntegreerde eenheid met een gezamenlijk doel.

Bardo investeert voortdurend in het samen leren. Ondanks de Covid-19 omstandigheden waardoor diverse scholingen tijdelijk stil kwamen te liggen zijn in de loop van het jaar de geplande scholingsactiviteiten door de beroepskrachten grotendeels weer ingehaald. Dit gebeurde vaker digitaal. Het aftoetsen van voorbehouden handelingen vond plaats door middel van een carrousel georganiseerd door de verpleegkundigen. Ook houden we jaarlijks vier teamdagen die verbinden en saamhorigheid versterken. Ook in 2020 hebben deze plaatsgevonden echter wel in andere opzet en vorm als gevolg van Covid-19.

BARDO EN HAAR SAMENWERKINGSPARTNERS

Landelijke en regionale palliatieve netwerken

Bardo maakt deel uit van tal van netwerken die zich inzetten voor de ontwikkeling en positionering van palliatieve zorg. Simone Koops- Ouwerkerk is bestuurslid van de landelijke Associatie Hospicezorg Nederland. In die hoedanigheid behartigde zij in 2020 de belangen van de AHZN leden binnen het speelveld van een eenduidige en passende financiering waarmee de palliatieve zorg toekomstbestendig kan worden. Dit traject zal in 2021 een vervolg krijgen.

Op regionaal niveau is de directeur-bestuurder lid van het regionale Netwerk Palliatieve Zorg Midden- en Zuid Kennemerland/Amstelland en Meerlanden. In 2020 vond er een heroriëntatie plaats op doel

en werkwijze inclusief de governance structuur. Een nieuw regionaal convenant werd begin 2021 bekrachtigd door alle netwerkpartners.

In 2020 is de stichting Questio- In gesprek over uw leven opgericht die ten doel heeft het bieden van professionele eerstelijns geestelijke verzorging aan de inwoners van Midden- en Zuid Kennemerland en Amstelland en Meerlanden. Door middel van een landelijke subsidie worden individuele consulten door geestelijk verzorgers gerealiseerd alsmede deskundigheidsbevordering bij geestelijk verzorgers. Als bestuurslid van het hiervoor genoemde regionale Netwerk Palliatieve zorg is Simone Koops-Ouwerkerk toegetreden tot het bestuur van de Stichting Questio.

Ook in 2021 werkte Bardo constructief samen met de Stichting Amstelring. Bardo betreft van Amstelring diverse ondersteunende diensten en maakt samen met Amstelring de jaarlijkse afspraken met zorgverzekeraars.

De Bardo beroepskrachten participeerden in 2020 onder andere in de volgende landelijke en regionale organisaties.

IKNL consultteam regio Noord-Holland & Flevoland
PaTz Hoofddorp en Badhoevedorp (palliatieve thuiszorg)
PAZORI (Palliatieve ZOrg Richtlijnen) Platform
O²PZ (Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg)
VPTZ (Vrijwillige Palliatieve Terminale Zorg Nederland)
Associatie Hospicezorg Nederland (AHZN)
Netwerk Palliatieve Zorg Amstelland en Meerlanden

Steun aan Bardo door Stichting Vrienden van hospice Bardo

Vanaf het eerste ontstaan van hospice Bardo draagt de Stichting Vrienden van hospice Bardo (SVHB) met (geld)middelen en andere voorzieningen bij aan instandhouding van de hospicevoorziening, voorlichting & educatie doeleinden en de verdere ontwikkeling van de ondersteuning en begeleiding van ongeneeslijk zieke mensen in de thuissituatie. De stichting realiseert haar doel door fondsenwerving. Daarnaast creëert en houdt zij fondsen aan die ter beschikking zijn voor de verwezenlijking van haar doelstelling op korte en langere termijn. De stichting is door het CBF erkend als goed doel.

Per 31 december 2020 telt de SVHB 432 particuliere Vrienden. Behalve particuliere Vrienden heeft Hospice Bardo talloze zakelijke Vrienden: ondernemers en bedrijven, serviceclubs en ondernemersverenigingen die het werk van Bardo waarderen en het hospice daarom bijstaan met leveranties of werkzaamheden tegen lagere of geen kosten, schenkingen in natura of financiële middelen. Ook in het verslagjaar werden weer diverse giften en donaties van ondernemers, organisaties en particulieren, financieel en in natura, ontvangen.

In 2020 zijn deze gelden bestemd voor verbetering van interieur, tuin en bedrijfsmiddelen, voor een aanvulling van de eigen bijdragen voor patiënten met een beperkte financiële draagkracht en voor een teamdag voor beroepskrachten en vrijwilligers in een zeer intensief corona-jaar.

BESTUUR EN TOEZICHT

Dagelijks bestuur

Stichting Bardo wordt vertegenwoordigd door een directeur-bestuurder. Simone J. Koops- Ouwerkerk is werkzaam in die functie sinds 1 september 2019 en is voor onbepaalde tijd benoemd door de Raad van Toezicht. Zij is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur en de activiteiten van de stichting.

Nevenfuncties mevrouw mr. S.J Koops-Ouwerkerk

- Bestuurslid Associatie Hospicezorg Nederland
- Bestuurslid Netwerk Palliatieve Zorg Midden- en Zuid Kennemerland/Amstelland en Meerlanden
- Bestuurslid Stichting Questio
- Bestuurslid Stichting Pier de Boer, fonds gehandicaptenzorg, Amsterdam
- Lid Raad van Toezicht Stichting Agora, primair bijzonder onderwijs, Zaandam
- Lid Raad van Toezicht Stichting Hilverzorg, VVT, Hilversum

Toezicht

De Raad van Toezicht keurt op voorstel van de directeur-bestuurder de begroting en de jaarrekening goed. Tevens houdt deze toezicht op het gevoerde beleid en fungeert als klankbord en werkgever voor de directeur-bestuurder. In 2020 heeft de Raad van Toezicht na een selectieronde een nieuwe accountant benoemd. De Raad van Toezicht heeft in het verslagjaar vier maal regulier vergaderd. Ook is er in het kader van Covid-19 intensief tussentijds contact geweest om de ontwikkelingen op de voet te volgen en de directeur-bestuurder met raad en daad terzijde te staan.

In 2020 zijn zowel het reglement bestuur als het reglement raad van toezicht geactualiseerd, op basis van de zorgbrede governance code

De Raad van Toezicht bestaat uit vijf onbezoldigde leden:

NAW gegevens	In functie	Einde termijn 1	Einde termijn 2	Huidige functie	Nevenfunctie(s)
R. Steenbeek (Roel), Voorzitter	01/11/2014	01/11/2018	01/11/2022	Zelfstandige op het gebied van toezicht, bestuur en advies	Voorzitter RvT Pro Persona Voorzitter RvC Woonzorg Nederland Lid RvC Staedion Voorzitter bestuur Bureau Architectenregister Voorzitter programmteam BNA-onderzoek Lid raad van advies Quatrospect
M.F. Witte (Michiel), Lid	19/10/2015	19/10/2019	19/10/2023	Zelfstandig financieel manager en eigenaar van MICHIELWITTE Financieel Management	Lid raad van toezicht van Stichting Eva te Leiderdorp Manager-specialist bij Dienstverlening PGB van de Sociale Verzekeringsbank te Utrecht
A. Beeker (Aart) lid	13/08/2014	13/08/2018	13/08/2022	Medisch manager Oncologiecentrum Spaarnegasthuis	Hoofdredacteur Hematology News international en Oncology News International
S.A. Hartman (Steven) Lid	13/08/2014	13/08/2018	13/08/2022	Zorgondernemer, interim manager	
P.H.M. van den Broek (Pauline) Lid	24/09/2019	24/09/2023	24/09/2027	Directeur-bestuurder Leidsche Rijn Julius Gezondheidscentra	lid Raad van Commissarissen van de SBOH Utrecht.

BEDRIJFSVOERING EN FINANCIEN

Bedrijfsvoering en risico's

De effecten van Covid-19 op bezetting en verblijfsduur, alsmede de financiële impact hiervan, maakten zorgvuldige sturing op capaciteitsmanagement noodzakelijk, om een optimale combinatie van inzet van personeel en bedbezetting te realiseren. De invulling van roosters als gevolg van ziekte en quarantaine maatregelen vroeg veel aandacht en creativiteit. Nieuwe afspraken zijn gemaakt over de formatie van het verpleegkundig team, de wijze van roosteren en de inzet van flexkrachten, teneinde kosten zo veel mogelijk te verlagen.

Desondanks is zowel aan de omzet als de kostenkant het effect zichtbaar van de corona pandemie op de palliatieve zorg. De gemiddelde bezetting van het hospice daalde in 2020 naar 59%, begroot voor dit jaar was 75%. Voor de gecontracteerde zorg betekent dat een onderschrijding op de begroting van ruim € 300.000.

De corona maatregelen leidden ook tot extra kosten met name op schoonmaak en beschermingsmiddelen. De voedingskosten zijn in 2020 hoger dan begroot als gevolg van het moeten betrekken van maaltijdcomponenten van buiten.

Door de constructie met Amstelring (ZVW wijkzorg), waarbij de Stichting door de zorgverzekeraars als onderaannemer wordt gezien, viel de Bardo onder de landelijke regeling 'continuïteitsbijdrage en compensatie voor meerkosten' voor de sector wijkzorg boven 10 miljoen euro.

Dat had tweeërlei effect. De meerkosten die Bardo heeft moeten maken als gevolg van de coronamaatregelen konden zo in rekening worden gebracht bij de zorgverzekeraars. Voor de omzetderving ondervond Bardo de consequentie van het onderaannemer zijn. De mindere omzet kwam niet in aanmerking voor compensatie. Amstelring Wijkzorg kende geen omzetverlies in 2020, waardoor er geen beroep kon worden gedaan op dit onderdeel van de eerder genoemde regeling. Omdat rechtstreeks contact met de grootste verzekeraar niet tot gewenst resultaat leidde zijn er tussen Amstelring en Bardo afspraken gemaakt over hoe het effect van de omzetderving kan worden geminimaliseerd.

In het verslagjaar hebben in de reguliere bedrijfsvoering eveneens aanscherpingen plaatsgevonden met betrekking tot omzet en kostenbeheersing. In 2020 was nog sprake van een – noodzakelijke – hoge inhuur van op ondersteunende functies. De komst van een adviseur beleid en kwaliteit en een verpleegkundig specialist leidde al tot minder kosten bij management en het behandelteam. Dit is op deze wijze doorgevoerd in de begroting van 2021.

In goede afstemming met Stichting Amstelring zijn verbeteringen aangebracht op het gebied van administratie en registratie van met name productie. Bardo zet daartoe een aantal uren per maand een externe controller in. In het kader van de interne controle die Amstelring als hoofdaannemer uitvoert, zijn binnen Bardo patiëntendossiers beoordeeld en verbeterpunten in kaart gebracht. Materiële controle door zorgverzekeraars heeft tot op heden (nog) niet plaatsgevonden. Samen met Amstelring hebben de onderhandelingsgesprekken met de verzekeraars plaatsgevonden over de tarieven voor 2021.

Financiële positie

Het boekjaar is afgesloten met een negatief resultaat van € 369.164 (2019: positief € 146.408). Dit verlies wordt veroorzaakt door een lagere omzet en hogere kosten. Ten opzichte van 2019 zijn de opbrengsten zijn met 20 % gedaald en de bedrijfslasten met 2 % toegenomen.

Ten opzichte van de begroting 2020 is de omzetsdaling 16 %. Hier aan ten grondslag ligt de daling van de bezettingsgraad in de hospice: begroot is 75 % , gerealiseerd is 59 %. De totale opbrengst van de zorg – gecontracteerd via Amstelring - bedroeg € 1.203.400, dit betreft 62% van de totale inkomsten. In dit jaar konden geen cursussen en bijscholingsbijeenkomsten worden georganiseerd. Dit had gevolg voor deze inkomstenpost.

De compensatie voor de extra kosten die de coronamaatregelen met zich mee brachten zijn verwerkt onder overige opbrengsten.

De personeelskosten vormen met 77 % van de totale lasten de grootste kostenpost (€ 1.779.652). Ten opzichte van de begroting zien we overschrijding van 8.9 % . De toename betreft met name de inzet van tijdelijk personeel niet in loondienst, ter vervanging van zwangerschap en ter ondersteuning op het gebied van kwaliteitsbeleid. Het negatieve resultaat in 2020 heeft consequenties voor de liquiditeitspositie van Bardo. Derhalve is een liquiditeitsbegroting voor 2021 opgesteld, rekening houdend met diverse scenario's. Tevens zijn maatregelen ingezet om risico's te mitigeren.

BLIK OP 2021

Met het jaarprogramma 'Bardo beweegt door' zetten we onze activiteiten in 2021 voort. Eind 2021 viert Bardo haar twintigjarig bestaan. Twee decennia palliatieve zorg in de Haarlemmermeer en omstreken. Dat is iets om trots op te zijn en te vieren met elkaar.

De gevolgen van de pandemie laten zich ook in 2021 voelen. De begroting 2021 is zodanig opgesteld dat er rekening wordt gehouden met de effecten van Covid-19 op zowel omzet als kosten. Alle interne crisis maatregelen in kader van Covid-19 blijven nog van kracht. De toenemende vaccinatiegraad onder medewerkers en vrijwilligers maakt dat we meer ruimte krijgen om onze diensten goed te vullen. Ziekteverzuim of quarantaine als gevolg van Covid 19, ook door thuisproblematiek van medewerkers, blijft evenwel een risico. Dat geldt ook voor het aantrekken van nieuw personeel bij vacatureruimte, aangezien zorgpersoneel als gevolg van de pandemie zeer gewild is. Daarnaast blijven we inzetten op korte lijnen en intensieve afstemming met onze verwijzende partners in de regio teneinde onze bedbezetting zo hoog mogelijk te houden. Anders dan een mogelijk lager productieniveau, is de financiering van Bardo als zodanig niet at risk, gezien de afspraken met de zorgverzekeraars voor 2021. Als kleine organisatie is Bardo kwetsbaar, maar alles wordt in het werk gesteld om ook onder deze omstandigheden onze zorg aan de patiënten en hun dierbaren te blijven geven.

Hoofddorp, 4 mei 2021

Simone J. Koops-Ouwerkerk,

directeur-bestuurder

Jaarrekening

2. Balans per 31 december 2020

(na resultaatbestemming)

	Ref	31-dec-20	31-dec-19
	-	€	€
ACTIVA			
Vlottende activa			
Debiteuren en overige vorderingen	2	52.904	280.383
Liquide middelen	3	715.799	698.333
Totaal vlottende activa		768.703	978.716
Totaal activa		768.703	978.716
	Ref	31-dec-20	31-dec-19
	-	€	€
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	4	299.017	668.181
Bestemmingsreserves	4	213.445	213.445
Totaal eigen vermogen		512.462	881.626
Kortlopende schulden			
Overige kortlopende schulden	5	256.241	97.090
Totaal kortlopende schulden		256.241	97.090
Totaal passiva		768.703	978.716

3. Resultatenrekening over 2020

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:		
Zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	1.343.592	1.978.901
Subsidies	267.586	277.352
Niet-gebudgetteerde zorgprestaties	89.128	123.165
Overige bedrijfsopbrengsten	<u>235.001</u>	<u>32.766</u>
Som der bedrijfsopbrengsten	1.935.307	2.412.184
 BEDRIJFSLASTEN:		
Personeelskosten	1.779.652	1.753.280
Overige bedrijfskosten	<u>524.448</u>	<u>512.088</u>
Som der bedrijfslasten	2.304.100	2.265.368
 BEDRIJFSRESULTAAT	-368.793	146.816
Financiële baten en lasten	-371	-408
 RESULTAAT BOEKJAAR	<u>-369.164</u>	<u>146.408</u>
 RESULTAATBESTEMMING		
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Toevoeging (+) / Onttrekking (-):		
Algemene reserve	-369.164	162.963
Bestemmingsreserves	0	-16.555
	<u>-369.164</u>	<u>146.408</u>

4. Kasstroomoverzicht over 2020

	Ref	2020		2019	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			-368.793		146.816
Veranderingen in werkkapitaal:					
- vorderingen	2	227.479		-22.596	
- kortlopende schulden	5	159.151		-47.468	
			386.630		-70.064
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			17.837		76.752
Ontvangen interest		-371		-408	
			-371		-408
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			17.466		76.344
Mutatie geldmiddelen			17.466		76.344
Stand geldmiddelen per 01 januari			698.333		621.989
Stand geldmiddelen per 31 december			715.799		698.333
Mutatie geldmiddelen			17.466		76.344

5. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

5.1 Algemeen

Algemene gegevens

Stichting Bardo is statutair (en feitelijk) gevestigd te Hoofddorp, op het adres Burgemeester Jansoniushof 11 en is geregistreerd onder KvK nummer 61278963.

De belangrijkste activiteiten zijn het verlenen en ontwikkelen van palliatieve zorg in de ruimste zin van het woord waaronder het exploiteren van een huis (of huizen) voor palliatieve zorg, alsmede het ontwikkelen en uitdragen van palliatieve kennis en kunde door onder andere het voorlichten en (doen) opleiden van zorgprofessionals, mantelzorgers en het algemeen publiek.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2020 dat is geëindigd op 31 december 2020.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ 655 inzake jaarverslaggeving voor zorginstellingen, en Titel 9 Boek 2 BW.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders is vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

Bij Stichting Bardo was sprake van significante financiële gevolgen van de COVID-19 pandemie. Deze zijn echter gedeeltelijk gecompenseerd door de diverse regelingen voor compensatie van omzetsderving en meerkosten. De continuïteit komt mede door de compensatieregelingen niet in gevaar, derhalve is de jaarrekening opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De COVID-19 pandemie heeft in 2020 een significante impact op de bedrijfsvoering gehad. Er zijn in 2020 extra kosten gemaakt voor het testen van patiënten en medewerkers, extra beschermingsmiddelen en –maatregelen, het op niveau houden van de personele bezetting en schoonmaakkosten. Ook was sprake van uitval van zorg met omzetsderving (in alle domeinen) als gevolg. Zo was vanwege COVID-19 sprake van hogere sterfte dan normaal en was door een hoger ziekteverzuim druk op de personele bezetting. De (meer)kosten en gederfde omzet zijn in bepaalde mate gecompenseerd via steunmaatregelen door de contractpartijen in de vorm van compensatieregelingen. De financiële verantwoording van hogere kosten, lagere opbrengsten en steunmaatregelen leidt tot jaarverslaggeving die op onderdelen onvergelijkbaar is met verslaggeving onder ‘normale’ omstandigheden.

Stichting Bardo heeft gebruik gemaakt van de volgende regelingen voor het compenseren van de financiële gevolgen van COVID-19:

- Subsidieregeling Zorgbonus
- Compensatie van contractpartij van meerkosten en omzetsderving

De bedragen zijn bepaald in overeenstemming met de uitgangspunten van de betreffende regelingen. Waar mogelijk op basis van een registratie van de betreffende posten. Veelal was dat echter niet mogelijk en is gebruik gemaakt van schattingen, overeenkomstig de betreffende regelingen, met als referentie 2019, de begroting 2020 en min of meer “normale” maanden in het jaar, rekening houdend met gevolgen van ontwikkelingen binnen de organisatie zoals capaciteitsmutaties, verbeterplannen en dergelijke. De meerkosten zijn waar mogelijk specifiek toegerekend aan de betreffende financieringsstromen en voor het overige pro rata toegerekend op basis van omzet, cliënten, medewerkers. Voor zover de effecten van de COVID-19 kosten en compensatieregelingen significant en kwantificeerbaar zijn, zijn de betreffende posten in de jaarrekening nader toegelicht.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

5.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans, als een transactie met betrekking tot het actief of de verplichting niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen als een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is.

Materiële Vaste Activa

Geschonken materiële vaste activa worden met ingang van boekjaar 2019 behandeld conform RJ 274.112, investeringssubsidies, waarbij de optie wordt gehanteerd om de geschonken bedragen in mindering te brengen van de waarde van het actief.

Vorderingen

De eerste waardering van vorderingen is tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (nominale waarde). Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële

waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (nominale waarde). De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

5.3 Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Baten en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd worden aan dit boekjaar toegerekend voor zover dit geen fundamentele of materiële fouten betreft. Fundamentele of materiële fouten worden retrospectief verwerkt.

Opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden van Stichting Amstelring groep verwerkt in de resultatenrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers in dienst van stichting Amstelring. Personele kosten van werknemers in dienst van Stichting Bardo worden verwerkt op basis van gesloten arbeidsovereenkomsten.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden ontvangen (te ontvangen) en aan derden betaalde (te betalen) interest en bankkosten.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat zal worden voldaan aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden systematisch in de winst-en-verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

5.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

5.5 Toelichting op de balans per 31 december 2020

1. Materiële vaste activa

Stichting Bardo heeft gedurende het boekjaar bedrijfsmiddelen ontvangen van derden. Ontvangen schenkingen zijn in mindering gebracht op de bedrijfsmiddelen waardoor de boekwaarde nihil bedraagt.

2. Debiteuren en overige vorderingen

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-dec-20	31-dec-19
	€	€
Debiteuren	3.710	2.860
Overige vorderingen:		
Stichting Amstelring groep	0	194.656
Stichting Vrienden van Hospice Bardo	3.371	0
Overige overlopende activa	45.823	82.867
Totaal debiteuren en overige vorderingen	52.904	280.383

Alle debiteuren en overige vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan 1 jaar.

3. Liquide middelen

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-dec-20	31-dec-19
	€	€
Bankrekeningen	715.799	698.333
Totaal liquide middelen	715.799	698.333

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

4. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	2020	2019
<i>Algemene reserve</i>	€	€
Saldo per 1 januari	668.181	505.218
Resultaatbestemming	-369.164	162.963
Saldo per 31 december	299.017	668.181

<i>Bestemmingsreserve</i>		
<i>Behoud kwaliteit zorgdienstverlening</i>	2020	2019
	€	€
Saldo per 1 januari	200.000	200.000
Resultaatbestemming	0	0
Saldo per 31 december	200.000	200.000

Deze bestemmingsreserve is ingesteld met ingang van 2018 ter behoud van het huidige kwaliteitsniveau van de zorgdienstverlening. Deze bestemmingsreserve wordt periodiek herijkt.

<i>Bestemmingsreserve</i>		
<i>Toekomstige positionering</i>	2020	2019
	€	€
Saldo per 1 januari	13.445	30.000
Resultaatbestemming	0	-16.555
Saldo per 31 december	13.445	13.445

Deze bestemmingsreserve is ingesteld met ingang van 2018 ter dekking van kosten die voortkomen uit onderzoek naar de gewenste positionering van Bardo op middellange termijn. Naar verwachting wordt deze bestemmingsreserve in 2021 gebruikt.

5. Kortlopende schulden

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-dec-20	31-dec-19
	€	€
Crediteuren	41.765	9.402
Overige schulden:		
Stichting Amstelring groep	136.098	0
Stichting Vrienden van Hospice Bardo	0	100
Overige overlopende passiva	78.378	87.588
Totaal kortlopende schulden	256.241	97.090

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan 1 jaar.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De jaarlijkse huurverplichtingen bedragen ongeveer € 143.000. De huurovereenkomst is aangegaan voor de duur van 10 jaar en loopt tot 31 december 2021. Na verstrijken van deze periode wordt de overeenkomst voortgezet voor een aansluitende periode van 5 jaar. De overeenkomst kan worden beëindigd door opzegging tegen het einde van een huurperiode met inachtneming van een termijn van tenminste 2 jaar.

5.6 Toelichting op de resultatenrekening over 2020

Zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

De specificatie is als volgt:

	2020	2019
	€	€
Zorgcontractering (Onderaanneming)	1.203.400	1.848.728
Artsenbesteding	140.192	130.173
	<u>1.343.592</u>	<u>1.978.901</u>
Zorgcontractering bestaat uit de volgende onderdelen:		
WLZ	125.033	41.546
ZVW	1.078.367	1.805.824
Overige	0	1.358
	<u>1.203.400</u>	<u>1.848.728</u>

De zorgcontractering verloopt in onderaanneming via Stichting Amstelring (ZVW wijkzorg).
De artsbesteding verloopt via contractering tussen Stichting Bardo en Z&Z.

Subsidies

De specificatie is als volgt:

	2020	2019
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	267.586	277.352
	<u>267.586</u>	<u>277.352</u>

Dit betreft een exploitatiesubsidie met betrekking tot het verlenen van palliatieve zorg in het kader van de Regeling palliatieve terminale zorg en geestelijke verzorging (inzet vrijwilligers).

Niet-gebudgetteerde zorgprestaties

De specificatie is als volgt:

	2020	2019
	€	€
Eigen bijdragen en betalingen cliënten	89.128	123.165
	<u>89.128</u>	<u>123.165</u>

Voor het verblijf in Bardo hospice wordt een eigen bijdrage in rekening gebracht van € 40,00 per dag.

Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	2020	2019
	€	€
Opbrengsten Leerhuis	5.092	7.164
Vergoeding voor uitgeleend personeel	9.439	20.538
Compensatie Covid-19	216.062	0
Overige opbrengsten	4.408	5.064
	<u>235.001</u>	<u>32.766</u>

Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Personeel in loondienst bij Amstelring en Stichting Bardo		
Lonen en salarissen	1.091.318	1.070.321
Waaronder beloning bestuurders	109.876	112.103
Waaronder beloning toezichthouders	0	0
Sociale lasten	178.919	168.695
Pensioenpremies	98.111	93.540
Andere personeelskosten	59.936	92.084
Subtotaal	<u>1.428.284</u>	<u>1.424.640</u>
Personeel niet in loondienst	<u>351.368</u>	<u>328.640</u>
Totaal personeelskosten	<u>1.779.652</u>	<u>1.753.280</u>

De Stichting heeft sinds 1 september 2019 één FTE in dienst. Er waren gedurende 2020 gemiddeld 21,5 personeelsleden op basis van fulltime eenheden gedetacheerd (2019: 21,5 fte).

Op de regel 'Andere personeelskosten' is in 2020 het bedrag van € 28.667,- inzake "uitgekeerde zorgbonussen" en het bedrag van € 28.667,- inzake "ontvangen middelen met betrekking tot de zorgbonus die in verband met COVID-19 door het rijk beschikbaar is gesteld voor medewerkers in de zorg" gesaldeerd.

Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	83.480	72.778
Algemene kosten	212.034	220.560
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	7.850	7.543
Onderhoud en energiekosten:		
Onderhoud	52.146	53.619
Energiekosten	27.175	18.751
Subtotaal	<u>79.321</u>	<u>72.370</u>
Huur	141.763	138.837
Totaal overige bedrijfskosten	<u>524.448</u>	<u>512.088</u>

Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

<u>2020</u>	<u>2019</u>
-------------	-------------

	€	€
Renteopbrengsten	10	10
Bankkosten	-381	-418
Totaal financiële baten en lasten	-371	-408

Bezoldiging directeur bestuurder

De bezoldiging van de directeur bestuurder is als volgt:

Functionaris	S.J. Koops-Ouwerkerk
Functienaam	Directeur-Bestuurder
In dienst vanaf	1 september 2019
Deeltijdfactor	100%

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	109.876	36.406
Totaal beloning	109.876	36.406
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	11.631	3.815
Totaal bezoldiging	121.507	40.221

Functionaris	M. Sonneveld
Functienaam	Directeur-bestuurder
in dienst vanaf	1 februari 2010
in dienst tot	31 juli 2019
Deeltijdfactor	100%

Bruto-inkomen (incl salaris, vakantiegeld, eindejaars uitkering en andere vaste toelagen)	2019 63.167
Totaal beloning	63.167
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	6.110
Uitkeringen in verband met beëindiging vh dienstverband (hiervan is 50% door Stichting Amstelring bijgedragen)	25.059
Totaal bezoldiging	94.336

De leden van de Raad van Toezicht voeren hun werkzaamheden onbezoldigd uit.

Honoraria accountant

De honoraria van de accountant zijn als volgt:

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Controle van de jaarrekening 2018	0	810
Controle van de jaarrekening 2019	0	16.335
Controle van de jaarrekening 2020	12.100	0
Totaal honoraria accountant	12.100	17.145

5.7 Overige toelichtingen

Resultaatbestemming

De bestuurder stelt voor om het resultaat over het boekjaar 2020 ten laste te brengen van de Algemene reserve. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

Gebeurtenissen na balansdatum

Nederland verkeert in een crisis van mondiale omvang als gevolg van de uitbraak van de COVID19-virus (Corona). Deze uitbraak heeft substantiële gevolgen voor de economie mondiaal en in Nederland en derhalve ook voor Stichting Bardo. De effecten van de crisis en impact hiervan op de Stichting Bardo is beschreven in het bestuursverslag en bij de toelichting op de continuïteitsveronderstelling in de jaarrekening.

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De directeur/bestuurder van Stichting Bardo heeft de jaarrekening 2020 opgemaakt en vastgesteld te Hoofddorp, d.d. 4 mei 2021

De Raad van Toezicht van Stichting Bardo heeft de jaarrekening 2020 goedgekeurd in de Raad van Toezicht vergadering d.d. 10 mei 2021

Ondertekening door bestuurder en toezichthouders

Directeur/Bestuurder

Simone J. Koops-Ouwerkerk

Raad van Toezicht

R. Steenbeek

A. Beeker

P.H.M. van den Broek

S.A. Hartman

M.F. Witte

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het Bestuur en de Raad van Toezicht van
Stichting Bardo te Hoofddorp

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Bardo te Hoofddorp gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaardocument opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bardo per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 655 Zorginstellingen en Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de winst- en verliesrekening over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bardo zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag en de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 655 Zorginstellingen en Titel 9 Boek 2 BW vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 655 Zorginstellingen, Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 655 Zorginstellingen en Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, alsmede voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ 655 Zorginstellingen en Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 10 mei 2021
De Jong AFM B.V.

Origineel getekend door J.D. de Jong AA

Colofon
Dit jaarverslag is gemaakt door Stichting Bardo.

Postadres
Postbus
2130 AB Hoofddorp

Bezoekadres
Burgemeester Jansoniushof 11
2131 BM Hoofddorp

Telefoon: +31 (0)20 333 4700
Fax: +31 (0)20 333 4701

E-mail: info@hospicebardo.nl
Internet: www.hospicebardo.nl

Reproductie van (gedeelte van) de inhoud van dit jaarverslag is alleen toegestaan indien schriftelijke toestemming is verkregen.